

Innhold

Forord	9
Innledning	13
Kapittel 1	
Perspektiver på lek	17
Fortellingen om barna i skapet	17
Leken er universell og kulturell	19
Homo ludens – det lekende mennesket	23
Lek – en grunnleggende livs- og læringsform	23
Lek som livsform – lekens egenverdi	25
Lek som læringsform – lekens læringsverdi	26
Å forestille seg – lekens mulige verdener	29
Lekesignalet: «Dette er lek»	30
Barnets væremåte og lekens dynamikk	32
Nærvær og følelsesmessig engasjement i leken	36
Imitasjon og representasjon	36
Lekende samspill ansikt til ansikt – primær intersubjektivitet ..	38
Lekende samspill om «noe felles tredje» – sekundær intersubjektivitet	40
Lekens mange uttrykk, bevegelser og former	42
Fortellingen om runder med lek	44
Leking og utforskning	46
Fortellingen om blick og berøring	47
Tid for små barns lek inne og ute	48

Fortellingen om tidsroms muligheter og begrensninger	48
Motivasjon til lek – impuls, oppfordring og inspirasjon	50
Fortellingen om Atle og pennelykten	55
Lek – en estetisk og kulturell uttrykksform	56
Lekens estetiske uttrykk	57
Lekens kulturelle uttrykk	59
Lekens ulike nivåer	61
Slektskap mellom lek og teater	62
Lekens muligheter for refleksjon og erkjennelse	63
Spørsmål til refleksjon og diskusjon	66

Kapittel 2

Barn og barndom	67
Syn på barn	67
Fortellingen om et første møte mellom ukjente	69
Å komme til syne	70
Barnet som subjekt	72
Unike og ulike barn	74
Barns opplevelsesverden	76
Barns oppmerksomhet	78
Vitalitet og affektiv inntoning	80
Opplevelsesøyeblikk	84
Barns væremåter og uttrykksformer	85
Relasjonelle og sosiale barn	89
Spørsmål til refleksjon og diskusjon	92

Kapittel 3

Pedagogiske miljøer for lek og samspill	93
Pedagogiske miljøer i et relasjonelt perspektiv	93
Fortellingen om barna i skapet – igjen	94
Interaksjoner mellom mennesker og omgivelser	95
Ulike forståelsesmodeller og pedagogiske miljøer	97
Deltakelse og tilhørighet gjennom lekende samspill	99
Lek, samspill og ulike organiseringsformer	101
Fleksibilitet og variasjon	107
Spørsmål til refleksjon og diskusjon	108

Kapittel 4

Barnehagepersonalet som deltakere	109
Pedagogiske atmosfærer	109
Gjensidig anerkjennelse og romslige samspill	111
Trygghet og tilknytning	116
Deltakere i barns lek	118
Tilskuere til lek	120
Produsenter i lek	120
Aktører i lek	121
Barnehagepersonalets lekekunnskap og lekekompetanse	124
Pedagogisk takt	128
Barnehagepersonalet som kulturformidlere	129
Spørsmål til refleksjon og diskusjon	133

Kapittel 5

Synlige pedagogiske miljøer	134
Fysiske rom for barns utforskning, samspill og lek	136
Fortellingen om å sove, skifte bleie og gå på bro	138
Mulighetsfelt for lek	144
Materiell som lokker til barns utforskning og lek	147
Fortellingen om å forestille seg og å kle seg ut	148
Åpninger og oppfordringer til lek	149
Spørsmål til refleksjon og diskusjon	154

Kapittel 6

Pedagogiske grunnsyn	155
Bevegelige indre kompass	155
Fortellingen om duplokassen fra «gamle dager» – en kasse til besvær	156
Praksis, teori og grunnsyn	157
Kunnskap gjennom teori og praksis – kart og terreng	158
Kunnskap gjennom teori	160
Kunnskap gjennom praksis	160
Praksisteori	161
Persepsjon	162
Observasjon og dokumentasjon	163

Refleksjoner over dokumentasjon/fortellinger	164
Spørsmål til refleksjon og diskusjon	165

Kapittel 7

Pedagogisk dokumentasjon og barns lek	166
Å gjøre dokumentasjon pedagogisk	166
Praksisfortellinger som en arbeidsmåte	170
Dialog omkring fortellinger	172
Å ivareta det hverdagslige og uforutsigbare	173
Undring, refleksjon og hverdagslivskvalitet	175
Etiske overveielser omkring barns samspill og lek	176
Spørsmål til refleksjon og diskusjon	179

Litteratur	180
-----------------------------	------------